

13.9.2018, Luonnos

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lyhytkestoiseen palkkatyöhön tai osa-aikaiseen palkkatyöhön työllistyvän työnhakijan ansaitsema tulo soviteltaisiin yhteen työttömyysetuuden kanssa sinä etuuden hakujaksona, jonka aikana tulo maksetaan. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi täsmentäviä muutoksia siihen, miten toteutunutta työaikaa verrataan sovitellun etuuden saannin rajana olevaan työaikaan, joka saa olla enintään 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta.

Esityksen tavoitteena on osittaisen työllistymisen ja lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistäminen. Sen tavoitteena on myös edistää kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käytettävyyttä tilanteessa, jossa työttömyysetuus maksetaan soviteltuna.

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

---

## SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
3 ESITYKSEN TAVOITTEET, TOTEUTTAMISVAIHTOEHDOT JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4.1 Vaikutukset kansalaisiin.....	7
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	12
4.3 Vaikutukset viranomaisiin.....	14
5 ASIAN VALMISTELU.....	15
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	16
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	16
4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus.....	16
2 VOIMAANTULO.....	19
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	19
LAKIEHDOTUS.....	20
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta.....	20
LIITE.....	22
RINNAKKAISTEKSTI.....	22
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta.....	22

## YLEISPERUSTELUT

### 1 Johdanto

Pääministeri Juha Sipilän hallitus päätti 13.4.2018 vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä työllisyyspaketista, jossa yhtenä hankkeena on työn vastaanottamisen kannustimien parantaminen kehittämällä työttömyysturvan sääntöjä lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi.

Työllisyyspaketin tavoitteiden rinnalla käynnissä on kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käyttöönotto. Tulorekisterin eräs tavoite on toimia sosiaalietuuksien toimeenpanijoille tietolähteenä etuuden hakijoiden tulojen osalta. Näin pyritään vähentämään työnantajien hallinnollista taakkaa, joka syntyy tulotietojen toimittamisesta muun muassa Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille.

### 2 Nykytila

#### 2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Työttömän työnhakijan oikeudesta saada soviteltua työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvain (1290/2002) 4 luvussa. Luvun 1 §:n perusteella soviteltua työttömyysetuutta voidaan maksaa työnhakijalle, joka tekee osa-aikaista työtä tai on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä. Soviteltua työttömyysetuutta voidaan maksaa myös henkilölle, jonka päivittäistä työaikaa on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta taikka jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa taikka henkilölle, jolla on tuloa yritystoiminnasta tai omasta työstä. Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen edellyttää TE-toimistossa voimassa olevaa kokoaikatyön hakua.

Kun osittainen työllistyminen tapahtuu palkkatyössä, oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen tutkitaan etuuden hakijan tekemän työajan ja ansaitseman tulon perusteella. Työttömyysturvain 4 luvun 2 §:n mukaan soviteltu työttömyysetuus määräytyy sovittelujakson työtulon perusteella. Vakiintuneen soveltamiskäytännön perusteella tämä tarkoittaa, että palkkatyöstä ansaittu tulo sovitellaan työsuorituksen ajankohdan eli tulo-ansainta-ajankohdan mukaan (*ansaintaperusteinen sovittelu*). Tämän vuoksi esimerkiksi joulukuussa tehtyjen työtuntien perusteella maksettava palkka sovitellaan yhteen joulukuulta maksettavan työttömyysetuuden kanssa, vaikka palkka maksettaisiin seuraavan vuoden tammikuussa tai vasta myöhemmin.

Yritystoiminnan ja oman työn työtulon sovittelussa puolestaan voidaan noudattaa niin kutsuttua maksuperustetta (*maksuperusteinen sovittelu*), jossa työtulo huomioidaan etuuden sovittelujaksolla, jolla se on henkilölle maksettu. Immateriaalikorvauksien kohdalla noudatetaan vakiintuneesti menettelyä, jossa työtulo jaetaan vaikuttamaan yhtä monelle kuukaudelle kuin miltä se on kertynyt, ja sovittelu alkaa korvauksen maksukuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Työttömyysetuuden hakija toimittaa palkkatyöstä saadun työtulon määrästä tiedon Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle liittämällä työttömyysajan hakemukseen palkkalaskelman tai muun luotettavan selvityksen palkan määrästä. Tehdyt työtunnit ilmoitetaan työttömyysajan hakemuksessa tai tarvittaessa muulla, etuuden maksajan eli Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan pyytämällä selvityksellä.

Palkanmaksukaudesta ja -ajasta säädetään työsopimuslaissa (55/2001). Palkka on lähtökohtaisesti maksettava palkanmaksukauden viimeisenä päivänä, jollei toisin ole sovittu. Usein työsopimuksessa tai työsuhteessa noudatettavassa työehtosopimuksessa on kuitenkin sovittu palkanmaksukauden päättymisen jälkeisestä laskenta-ajasta, jonka aikana lasketaan työntekijän palkan tarkka määrä. Lisäksi on mahdollista, että palkka maksetaan osaksi etukäteen tai että peruspalkan lisäksi maksettavat erityistä selvitystä edellyttävät erät maksetaan vasta seuraavana palkanmaksupäivänä. Työntekijän ensimmäisen tai viimeisen palkan maksamisesta on saatettu sopia, että se tapahtuu työnantajan seuraavana tavanomaisena palkanmaksupäivänä. Näistä sopimismääräyksistä voi aiheutua, että työnteko ja palkanmaksu kohdistuvat eri kalenterikuukausille.

Koska palkkatieto tarvitaan työttömyysetuuden sovittelua varten, työntekoaikajankohtaan nähden myöhäinen palkanmaksuajankohta, jonka yhteydessä palkkalaskelmakin saadaan, aiheuttaa viivettä sovitellun työttömyysetuuden maksamiseen. Näitä viiveitä pyritään etuuksien toimeenpanossa Kelan ja työttömyyskassojen toimesta vähentämään. Keinoina on mm. palkkatodistuksen pyytäminen jo ennen palkanmaksupäivää ja sen käyttäminen työttömyysetuuden sovittelun perusteena tilanteissa, joissa palkkalaskelman saanti palkanmaksupäivän vuoksi kestää. Palkkatodistusten antaminen on palkanmaksuprosessissa ylimääräinen työvaihe, ja se lisää työnantajien hallinnollista taakkaa.

Etuuden maksamista voidaan nopeuttaa myös maksamalla soviteltua etuutta ns. ennakkomaksuna. Tässä menettelyssä soviteltu työttömyysetuus maksetaan ilman työnantajalta saatua tietoa palkan määrästä, etuudenhakijan oman palkka-arvion perusteella. Ennakkomaksuun liittyvä menettely lisää Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen työmäärää, sillä etuusasia on käsiteltävä kahteen kertaan, ensin ennakkomaksuasiana ja palkkatietojen saannin jälkeen lopullisena hakemuksen ratkaisuna, jolloin myös annetaan päätös sovitellusta työttömyysetuudesta. Palkkatietojen puuttumisen vuoksi menettely lisää etuuden aiheuttoman maksamisen tai liian suurena tapahtuvan maksamisen riskiä.

Työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:n mukaan osa-aikatyössä ja enintään kaksi viikkoa kestävässä kokoaikatyössä oikeus soviteltuun päivärahaan voi syntyä, jos etuuden hakijan työaika sovitte-lujaksossa, joka on neljä peräkkäistä kalenteriviikkoa tai kuukausi, on enintään 80 % kyseisen tehtävän kokoaikatyön työajasta. Työaika koskeva selvitys saadaan etuuden hakijan työttömyysajan hakemukseen täyttämistä työaikatiedoista ja työsopimuksesta. Tietoa täydennetään tarvittaessa työnantajan antamalla selvityksellä.

Tehtyä todellista työaika verrataan kunkin hakujakson laskennalliseen kokoaikatyön työaikaan. Laskennallinen kokoaikatyön työaika saadaan kertomalla tehtävän päivittäinen kokoaikatyön työaika jaksoon sisältyvien arkipäivien määrällä. Arkipäiviä ovat päivät maanantaista perjantaihin. Kuukauden hakujaksoissa arkipäivien määrä vaihtelee, ja tämän vuoksi myös edellä kuvattu laskennallinen kokoaikatyön työaika vaihtelee. Tästä puolestaan seuraa, että saman suuruinen toteutunut työaika voi joinakin kuukausina johtaa sovitellun työttömyysetuuden hylkäämiseen (työaika ylittää kuukauden jaksolla 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta), vaikka samainen työaika joissakin kuukausissa mahdollistaa etuuden maksamisen (työaika on enintään 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta).

Työaika seurataan vain palkkatyön osalta. Jos soviteltua työttömyysetuutta haetaan yritystoiminnan tai oman työn sivutoimisuuden perusteella, työaika ei seurata eikä se vaikuta etuusoi-keuteen.

### 3 Esityksen tavoitteet, toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

Osittaisen työllistymisen ansiotulon ja työttömyysetuuden yhtensovittamista tutkittaessa Suomen soviteltua työttömyysetuutta eli mekanismia, miten ansiotulot vaikuttavat työttömyysetuuden määrään, on kansainvälisesti tarkasteltuna pidetty anteliaana<sup>1</sup>. On kuitenkin noussut esiin, että viive sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa koetaan taloudelliseksi riskiksi, ja riskin välttämiseksi osittaista työtä ei ehkä oteta vastaan, vaikka osittainen työllistyminen pääsääntöisesti parantaa toimeentulon tasoa ja kaikki tehty työ pääsääntöisesti parantaa työllistymisedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Koettu riski voi koskea paitsi epäsäännöllistä työllistymistä enintään kaksi viikkoa kestävässä kokoaikatyösuhteissa, myös osa-aikatyöhön työllistymistä, jolloin etuuden maksupäivä voi muuttua totutusta, kokonaan työttömän etuuden maksupäivästä. Sovittelua varten tarvittavien palkkatietojen odottaminen on sellainen syy, josta maksuviive voi syntyä.

Tähän maksuviiveistä syntyvään työllistymisen kynnykseen ei pystytä vaikuttamaan muuttamalla säännöksiä, jotka koskevat etuuden määrää. Viivästyksiin ja niistä syntyviin työllistymisen esteisiin voidaan puuttua muuttamalla sovitellun työttömyysetuuden maksamista koskevia säännöksiä. Esityksen tavoitteena on lisätä työn vastaanottamisen kannustimia muuttamalla soviteltua työttömyysetuutta koskevia säännöksiä niin, että palkkatietojen odottamisesta seuraavat viivästykset työttömyysetuuden saannissa vähentyisivät. Samaan aikaan esityksellä vähennetään myös työnantajien hallinnollista taakkaa edistämällä kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) mukaisen tulorekisterin käytettävyyttä sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa.

Osittaisen työn vastaanottamista olisi mahdollista edistää myös lisäämällä sovitellun työttömyysetuuden ennakkomaksun käyttämistä muuttamalla ennakkomaksumenettely pakolliseksi. Muutos lisäisi Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen työmäärää, ja koska edellä todetulla tavalla ennakkomaksumenettely perustuu etuuden maksamiseen ilman palkkatietoja, etuudensaajan arvion perusteella, virheellisesti maksettujen soviteltujen työttömyysetuuksien määrä voisi kasvaa. Vaikka toimintatapa voi nopeuttaa sovitellun etuuden maksamista, se voi myös lisätä virhetilanteita työttömyysetuuden maksamisessa. Tämä on omiaan lisäämään etuudensaajan epävarmuutta siitä, minkä suuruisena maksettavaan lopulliseen soviteltuun työttömyysetuuteen hänellä on oikeus. Koska liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin, myös takaisinperintätilanteet lisääntyisivät.

On myös esitetty, että osittaisen työn vastaanottamista voitaisiin edistää viivästyttämällä kokonaan työttömälle maksettavan täyden työttömyysetuuden maksuaikataulua. Näin työttömyysetuuden maksaminen voitaisiin saada säännölliseksi esimerkiksi niin, että etuus maksettaisiin aina kahden viikon kuluttua hakujakson päättymisestä. Tämän maksuaikapuskurin ajatellaan tuovan käsittelyaikaa myös soviteltua työttömyysetuutta koskevien hakemusten käsitteilyyn, ja näin sekä kokonaan työttömän että osittain työllistyvän etuuksien maksupäivät olisivat säännöllisiä. Maksuaikapuskuri mahdollistaisi kuitenkin säännöllisen etuuden maksamisen vain silloin, kun osittaisen työn palkka maksettaisiin mainitun puskurin, esimerkissä kahden viikon, sisällä. Käytännössä muutos viivästyttäisi täyden työttömyysetuuden saantia, mutta kahden viikon maksuaikapuskuri ei riittäisi pitämään sovitellun etuuden maksatusta säännöllisenä tilanteessa, jossa palkka maksetaan vasta työntekokuukautta seuraavan kuun lopussa. Tällainen muutos voisi lisätä toimeentulotuen tarvetta vähintäänkin siirtymävaiheessa, ja kun odotettavissa olevaa työttömyysetuutta vastaan maksettu perustoimeentulotuki peritään maksettavasta

---

<sup>1</sup> Kyyrä, Matikka ja Pesola 2018; Työttömyysturvan suojaosa ja työttömyyden aikainen työskentely. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 45/2018

työttömyysetuudesta ja tilitetään Kelalle, tämä vaihtoehto voisi johtaa paitsi työttömyysetuuden saajan toimeentulon lisäsiirpaloitumiseen, myös toistuvaan toimeentulotuen tarpeeseen.

Sovittelun työttömyysetuuden maksuviipeiden vähentämiseksi esityksessä ehdotetaan, että palkkatyöstä ansaittu palkkatulo soviteltaisiin ansainta-ajankohdan sijasta sen maksuajankohdan mukaisessa etuuden sovittelujaksossa (*maksuperusteinen sovittelu*) ja näin, etuuden maksamista koskevia viipeitä vähentämällä edistettäisiin lyhytkestoisen työn ja osa-aikatyön vastaanottamista. Ehdotettu muutos koskisi sekä työmarkkinatuen että työttömyyspäivärahan saajia.

Palkkaa koskevat tiedot tallennetaan tulorekisteriin vasta palkanmaksun yhteydessä. Tämän vuoksi, vaikka tulorekisteriä käytettäisiin palkkatiedon lähteenä, ilman ansaintaperusteisesta sovitte- lusta luopumista tulorekisterin käyttöönotto ei vähentäisi sovitellun etuuden maksamista varten pyydettyjen työnantajan antamien palkkatodistusten määrää. Maksuperusteiseen sovitte- luun siirryttäessä palkkaa koskeva tieto on jo ehditty tallentaa tulorekisteriin, kun palkan mak- suajankohdan mukaista työttömyysajan hakemusta käsitellään. Muutos edistää tulorekisterin käytettävyyttä ja näin vähentää sitä hallinnollista taakkaa, joka työnantajille syntyy erikseen pyydettyjen ja annettavien palkkatodistusten tuottamisesta.

Maksuperusteiseen sovitte- luun siirtyminen merkitsisi käytännössä sitä, että osa-aikatyöstä tai enintään kaksi viikkoa kestävästä työstä maksettu palkka soviteltaisiin yhteen sinä työttö- myysetuuden hakujaksossa, jonka aikana se maksetaan. Jos kokonaan työtön työttömyysetuuden saaja esimerkiksi ottaa huhtikuussa vastaan enintään kaksi viikkoa kestävänsä kokoaikatyön, ja siitä ansaittu palkka maksetaan toukokuussa, hän saisi huhtikuulta täyden etuuden. Palkka so- viteltaisiin yhteen toukokuulta maksettavan työttömyysetuuden kanssa. Muutos siirtäisi ajan- kohtaa, jolla palkka vaikuttaa. Muilta osin muutos ei vaikuttaisi soviteltua työttömyysetuutta koskevaan määrän laskentaan.

Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen ratkaistaan paitsi palkkaa koskevan tiedon myös tehdyn työajan perusteella. Oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen ei ole, jos työaika on yli 80 %:ia kyseisen tehtävän kokoaikaista työtunneista sovittelujaksolla. Tämän vuoksi esityksessä ehdo- tetaan, että työajan vaikutus siirrettäisiin koskemaan palkanmaksujaksoa. Tällä muutoksella es- tettäisiin työttömyysetuuden epääminen kahdelta sovittelujaksolta yhden työskentelyn perus- teella, esimerkiksi huhtikuulta työtuntien perusteella ja jos palkka maksettaisiin vasta touko- kuussa, suureen tuntimäärään perustuva palkka voisi estää etuuden maksamisen myös touko- kuulta. Koska kuukauden hakujaksoissa kokoaikatyön tuntimäärään vaikuttava arkipäivien määrä vaihtelee, esityksessä ehdotetaan, että kuukauden hakujaksossa kokoaikatyön työaika, johon tehtyjen työtuntien määrää verrataan, laskettaisiin jatkossa kuukauteen sisältyvien arki- päivien keskiarvolla eli 21,5 arkipäivällä. Tämä arkipäivien määrä on jo käytössä muun muassa niin kutsutun laskennallisen työtulon laskennassa ja ansiopäivärahan suuruuden määrittelyssä. Neljän peräkkäisen kalenteriviikon sovittelujaksossa työaikavertailu laskettaisiin kuten nyt.

Muilta osin esityksessä ei ehdoteta muutoksia työttömyysetuuden sovitte- luun. Ennallaan säilyisi se, millä työajalla työtä pidetään kokoaikaisena ja milloin kokoaikatyö kestää niin kauan, että siitä saatua palkkaa ei sovitella. Ennallaan säilyisivät myös kokoaikaisen lomautuksen ja vii- koittaista työaika lyhentämällä toteutetun lomautuksen taikka sääesteen perusteella maksetta- van ansiopäivärahan maksaminen. Esityksellä ei olisi myöskään vaikutusta sovitte- lun poikkeus- tilanteisiin, joissa käytetään erityistä sovittelujaksoa ja niin kutsua laskennallista palkkaa. Eri- tyinen sovittelujakso muodostetaan silloin, kun normaaliin jaksoon sisältyy aikaa, jolta etuutta ei voida maksaa. Tämä este vaikuttaa vain sillä sovittelujaksolla, jolla se tosiasiallisesti on. Usein kyse on siitä, että etuuden maksamisen ehtona oleva voimassa oleva työnhaku on katkennut. Toinen yleinen syy on yli kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyö.

Esityksellä ei ole vaikutuksia työssäoloehdon kertymiseen. Työssäoloehdot seurattaessa työtunnit voitaisiin edelleen kohdentaa niille kalenteriviikoille, joiden aikana työtunnit on tehty. Tietolähteenä olisi edelleen työttömyysetuuden hakijan hakemuksessa ja sen liitteissä antamat tiedot. Palkkatieto tallennettaisiin työssäoloehdot kerryttävälle kalenteriviikoille, kun palkkatieto on maksuperiaatteen mukaisesti käytettävissä.

Esitys ei myöskään muuttaisi sitä, millä edellytyksillä aktiivimallin mukainen aktiivisuus kertyy palkkatyöstä. Aktiivisuus todettaisiin edelleen työttömyysetuuden saajan hakemuksessa ja sen liitteissä antamien työskentelytietojen perusteella, ja aktiivisuus katsottaisiin tapahtuneeksi tosiasiallisina työpäivinä. Palkkaa koskeva edellytys tarkistettaisiin, kun palkkatieto on maksuperiaatteen mukaisesti käytettävissä. Koska soviteltua etuutta maksettaessa maksamisen estävä yli 80 % työaika kokoaikatyön tunneista huomioitaisiin palkan maksujakson mukaisella hakujaksolla, on mahdollista, että aktiivimalliin kuuluva etuuden 65 päivän maksujakson nollaus joissakin tilanteissa siirtyisi työskentelyn toteutumisyksikköä seuraavalta hakujaksolta palkanmaksun mukaisen hakujakson jälkeiselle ajalle.

## **4 Esityksen vaikutukset**

### **4.1 Vaikutukset kansalaisiin**

Yleisesti osittaisesta työllistymisestä ja muutoksen vaikutuksista

Soviteltua työttömyysetuutta koskevista tilastoista ei ole selvitettävissä, kuinka monella etuuden saajista palkka on maksettu työn tekojakson aikana, ja kuinka monella myöhemmin. Tältä osin esityksen vaikutuksia ei voida arvioida tilastotiedon avulla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tietojen ja soviteltua työttömyysetuutta koskevien tietojen<sup>2</sup> perusteella voidaan kuitenkin arvioida sitä, millaista henkilökuntaa muutos voi koskea. Tilastotietoja vertailtaessa on otettava huomioon, että osa-aikatyön määritelmät poikkeavat niissä toisistaan. Työvoimatutkimuksessa osa-aikatyötä tekeväksi luokitellaan palkansaaja tai yrittäjä, joka ilmoittaa tekevänsä päätyöpaikassaan osa-aikatyötä. Määritelmä ei perustu tuntirajoihin, vaan vastaajan omaan käsitykseen työn osa-aikaisuudesta. Soviteltua työttömyysetuutta koskevissa tilastoissa määrittely perustuu työttömyysturvalaissa säädettyihin sovitellun työttömyysetuuden maksamisen ehtoihin. Työ, jonka työaika on yli 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta, ei tilastoidu osa-aikatyöksi työttömyysturvajärjestelmässä.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan osa-aikaista työtä teki vuosina 2014—2017 noin 15 % työllisistä. Näistä valtaosa, lähes 11 % teki jatkuvaa osa-aikatyötä ja vajaa 5 % määräaikaista osa-aikatyötä. Yhteensä osa-aikaista työtä teki noin 361 000 henkilöä.

---

<sup>2</sup> Tilastotietoja vertailtaessa on otettava huomioon, että osa-aikatyön määritelmät poikkeavat niissä toisistaan. Työvoimatutkimuksessa osa-aikatyötä tekeväksi luokitellaan palkansaaja tai yrittäjä, joka ilmoittaa tekevänsä päätyöpaikassaan osa-aikatyötä. Määritelmä ei perustu tuntirajoihin, vaan vastaajan omaan käsitykseen työn osa-aikaisuudesta. Soviteltua työttömyysetuutta koskevissa tilastoissa määrittely perustuu työttömyysturvalaissa säädettyihin sovitellun työttömyysetuuden maksamisen ehtoihin. Työ, jonka työaika on yli 80 prosenttia tehtävän kokoaikaisesta työajasta, ei tilastoidu osa-aikatyöksi työttömyysturvajärjestelmässä.

<b>Palkansaajat työsuhteen tyypin ja sukupuolen mukaan, 15—74-vuotiaat</b>				
		<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>
		<b>Vuosi-keski-arvo</b>	<b>Vuosi-keski-arvo</b>	<b>Vuosi-keski-arvo</b>
<b>Sukupuolet yhteensä</b>	Palkansaajat yhteensä, 1 000 henkeä	2 090	2 105	2 147
	Kokoaikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	85,4	84,7	84,5
	Määräaikainen kokoaikatyö, osuus palkansaajista, %	11,2	11,3	11,4
	Osa-aikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	14,6	15,3	15,5
	Jatkuva osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	10,5	10,8	10,8
	Määräaikainen osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	4,2	4,5	4,7
<b>Miehet</b>	Palkansaajat yhteensä, 1 000 henkeä	1 015	1 034	1 064
	Kokoaikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	90,1	90,1	90,2
	Määräaikainen kokoaikatyö, osuus palkansaajista, %	9,6	9,8	9,8
	Osa-aikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	9,9	9,9	9,8
	Jatkuva osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	6,9	6,6	6,4
	Määräaikainen osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	3,0	3,3	3,4
<b>Naiset</b>	Palkansaajat yhteensä, 1 000 henkeä	1 076	1 071	1 083
	Kokoaikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	80,9	79,6	79,0
	Määräaikainen kokoaikatyö, osuus palkansaajista, %	12,8	12,8	12,9
	Osa-aikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	19,1	20,4	21,0
	Jatkuva osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	13,8	14,8	15,1
	Määräaikainen osa-aikatyö, osuus palkansaajista, %	5,3	5,6	5,9

Lähde: Tilastokeskus Työvoimatutkimus



Vaikka kokoaikatyö toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella on työvoimatutkimuksenkin tilastotietojen perusteella edelleen tavanomainen työllistymisen peruste, osa-aikatyön määrässä on mahdollista havaita muutosta. Lisäksi osa-aikatyön tekemisessä on havaittavissa eroja sekä sukupuolen että iän perusteella. Erityisesti naisten tekemä osa-aikatyö on ollut kasvussa viime vuosina. Osa-aikatyön tekeminen korostuu erityisesti ikäryhmissä 15—24 vuotta (sekä miehet että naiset) ja 25—34 (erityisesti naiset). Osa-aikatyön tekemisen voitaneen ainakin osittain arvioida liittyvän elämänvaiheeseen, esimerkiksi opiskelun ja osa-aikatyön yhdistämiseen.

<b>Osa-aikatyötä tekevät työlliset ja palkansaajat sukupuolen ja iän mukaan</b>							
		Työlliset, 1 000 henkeä <sup>3</sup>			Palkansaajat, 1 000 henkeä		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017
<b>Sukupuolet yhteensä</b>	<b>15-64</b>	335	355	361	288	303	311
	<b>15-24</b>	105	109	114	101	103	108
	<b>25-34</b>	70	74	76	63	66	68
	<b>35-44</b>	49	56	55	41	48	46
	<b>45-54</b>	43	44	46	33	35	38
	<b>55-64</b>	68	72	70	50	51	50
<b>Miehet</b>	<b>15-64</b>	117	122	123	93	94	94
	<b>15-24</b>	39	40	41	36	35	37
	<b>25-34</b>	25	26	26	23	23	22
	<b>35-44</b>	12	13	15	9	11	11
	<b>45-54</b>	14	14	14	9	9	9
	<b>55-64</b>	26	29	27	16	16	15
<b>Naiset</b>	<b>15-64</b>	217	233	238	195	209	217
	<b>15-24</b>	66	70	73	65	67	71
	<b>25-34</b>	44	48	50	40	43	46
	<b>35-44</b>	37	43	40	32	37	35
	<b>45-54</b>	28	30	33	24	26	30
	<b>55-64</b>	42	43	43	34	35	35

Lähde: Tilastokeskus Työvoimatutkimus

Työmarkkinoilla olevien<sup>4</sup> tekemää osa-aikatyötä ja muuta osittaista työllistymistä voidaan arvioida soviteltua työttömyysetuutta koskevien tilastojen perusteella. Vuonna 2017 ansiopäivärahaa maksettiin 299 900 henkilölle ja perusturvan suuruista etuutta (peruspäiväraha tai työmarkkinatuki) maksettiin 365 900 henkilölle. Heistä työttömyyden ja samanaikaisen osittaisen

<sup>3</sup> Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa työllinen on henkilö, joka on tutkimusviikolla tehnyt ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetua vastaan tai voittoa saadakseen. Myös tutkimusviikolla työstä tilapäisesti pois ollut palkansaaja lasketaan työlliseksi, jos poissaolon syy on äitiys- tai isyysvapaa tai oma sairaus tai jos poissaolo on kestänyt alle 3 kuukautta. Yrittäjä tai samassa kotitaloudessa asuvan perheenjäsenen yrityksessä palkatta työskentelevä lasketaan työlliseksi riippumatta poissaolon pituudesta tai syystä.

<sup>4</sup> Ei alle 25 vuotias päätoiminen opiskelija tai osa-aikatyötä ja osittaista perhevapaata yhdistävä henkilö.

työllistymisen perusteella soviteltua työttömyysetuutta sai vuonna 2017 yhteensä 164 400 henkilöä. Heistä 95 700 sai ansiosidonnaista etuutta ja 68 700 perusturvan suuruista etuutta, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

Sovitellun ansioturvan saajista 63 % sai soviteltua päivärahaa osa-aikatyön perusteella ja 29 % sai soviteltua päivärahaa lyhytkestoisen kokoaikatyön eli enintään 2 viikkoa kestävänsä kokoaikatyön perusteella. Lopuissa 8 % sovittelu tehtiin muun syyn perusteella. Sovitellun työttömyysetuuden saamisessa on eroa sukupuolten välillä. Naiset saavat soviteltua työttömyysetuutta miehiä useammin.

<b>Etuuslaji</b>	<b>Sukupuoli</b>	<b>Saajat</b>
Ansiopäiväraha	Yhteensä	96 000
	Miehet	32 000
	Naiset	64 000
Perusturva*	Yhteensä	69 000
	Miehet	26 000
	Naiset	43 000

\*Perusturva sisältää sekä peruspäivärahan että työmarkkinatuen.

Sovitellun työttömyysetuuden saannissa on alakohtaisia eroja. Tarkasteltaessa sovitellun ansiopäivärahan saantia vuonna 2017, toimialakohtaisessa tarkastelussa korostuvat palvelu- ja myyntityöntekijät, erityisasiantuntijat, asiantuntijat ja rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät. Näiden ryhmien sisällä vain rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden joukossa miesten tekemä osittainen työ oli naisten osittaista työllistymistä yleisempää. Sovitellun päivärahan maksamista koskevat erot perustunevat toimialojen välisiin eroihin työsuhteiden muodoissa (pitkäkestoinen kokoaikatyö suhteessa lyhyisiin työsuhteisiin, kokoaikatyö suhteessa osa-aikatyöhön). Sukupuolten väliset erot sovitellun ansiopäivärahan maksamisessa ovat seurausta työmarkkinoiden sukupuolittuneisuudesta.

	<b>Saajat</b>	<b>Miehet</b>	<b>Naiset</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>95 721</b>	<b>31 975</b>	<b>63 746</b>
0 Sotilaat	19	19	-
1 Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen	981	568	413
2 Erityisasiantuntijat	16 654	5 759	10 895
3 Asiantuntijat	11 592	3 186	8 406
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	5 961	785	5 176
5 Palvelu- ja myyntityöntekijät	28 856	4 089	24 767
6 Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	1 789	579	1 210
7 Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	11 118	8 937	2 181
8 Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	5 728	3 984	1 744
9 Muut työntekijät	7 266	1 927	5 339
X Ammatteihin luokittelemattomat ryhmät	3 221	1 309	1 912

Tuntematon	2 536	833	1 703
------------	-------	-----	-------

Edellä kuvattujen tilastotietojen valossa ehdotetulla muutoksella voidaan arvioida olevan myönteinen toimeentuloa tukeva vaikutus erityisesti sellaisilla naisvaltaisilla aloilla, joilla osa-aikatyön tekeminen on keskimääräistä yleisempää ja joilla palkanmaksu voi johtaa viipeeseen sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa. Jos miesvaltaisilla aloilla osa-aikatyötä tai lyhytkestoisista kokoaikatyötä on tarjolla, mutta osittaisen työllistymisen kynnyistä korottaa palkanmaksuajankohtaa koskevien sopimusten vaikutus sovitellun työttömyysetuuden maksamisen aikatauluun, muutos edistää työllistymistä myös näillä aloilla. Itsessään soviteltua etuutta koskevat säännökset olisivat myös muutoksen jälkeen neutraaleja osittain työllistyvän sukupuolen taikka iän suhteen. Mahdolliset sukupuolivaikutukset ovat seurausta siitä, millaisia työsuhteita markkinoilla on tarjolla ja millaisilla aloilla miehet ja naiset työllistyvät.

#### Maksuperusteinen sovittelu yksilön kannalta

Jos henkilö työskentelee alalla, jossa palkka maksetaan työntekokuukauden aikana, palkkatulo on hänen käytössään, kun soviteltu työttömyysetuus maksetaan. Kyse on jo nyt sovittelusta, joka käytännössä on maksuperusteista. Näiden työttömyysetuuden saajien tilanteeseen ehdotuksella ei ole vaikutusta. Tosiasiallisen maksuperusteisen sovittelun myötä myös sellainen työttömyysetuuden saaja, jonka palkka maksetaan myöhemmin kuin työntekokuukauden aikana, olisi jatkossa samassa asemassa työntekokuukauden aikana palkkansa saavan kanssa. Hänen kohdallaan palkanmaksua koskevista sopimuksista ja menettelytavoista seuraava etuuden maksuviive poistuisi, ja nykytilaan verrattuna maksaminen tapahtuisi ilman erillistä ennakkomaksumenetelyä taikka erillisen palkkatodistuksen pyytämistä työnantajalta.

Yhtä kuukautta pidemmän osa-aikatyön vastaanottavalle työttömälle, jonka työskentelyalalla palkka maksetaan vasta myöhemmin kuin työntekokuukauden aikana, ehdotetulla muutoksella olisi vaikutusta pääsääntöisesti kertaluonteisesti eli silloin, kun osa-aikatyö alkaa, ja nykytilaan verrattuna myös osa-aikatyön päättyessä, sillä tulo voitaisiin sovitella maksuperusteisesti työntöön päättymisen jälkeen. Käytännössä sovittelun piiriin tulisi sama palkkasumma kuin nykytilassa, mutta tulon huomioimisen ajankohta muuttuisi. Koska sovittelu perustuisi tulon saantiin, vaikutusta olisi myös sellaiselle osa-aikatyötä tekeväälle, joka osa-aikatyön jälkeen työllistyisi kokoaikaisesti. Näissä tilanteissa viimeinen palkkaerä jäisi sovittelematta.

Yksilötasolla muutoksen suurin vaikutus arvioidaan olevan niin kutsutun keikkatyön vastaanottaneella työttömyysetuuden saajalla tai sellaisella osa-aikatyössä työllistyvällä työttömyysetuuden saajalla, jonka työaika ja sen myötä palkka vaihtelevat kuukausittain merkittävästi. Myös näissä tilanteissa, jos henkilö työskentelee alalla, jossa palkka maksetaan työntekokuukautta seuraavan kuukauden aikana, sovitellun etuuden maksamiseen nyt syntyvä viive poistuisi, kun etuus soviteltaisiin vasta kun palkka on maksettu.

Erityisesti niin kutsuttua keikkatyötä tekevällä työttömyysetuuden saajalla palkan suuruuden vaihtelu voi muita etuudensaajia enemmän vaikeuttaa sen ennakointia, minkä suuruiseen soviteltuun työttömyysetuuteen palkka oikeuttaa. Tällä on merkitystä myös siksi, elinkustannukset muodostavat yleensä vakiintuneen kokonaisuuden, vaikka työttömyysetuuden sovittelun vuoksi tulonmuodostuksessa voi olla vaihtelua. Maksuperusteinen sovittelu lisää etuuden hakujaksolta saatavan tulokokonaisuuden selkeyttä, sillä työttömyysetuuteen vaikuttavat tulot ovat etuuden saajan käytettävissä, kun soviteltu työttömyysetuus maksetaan.

Käytännössä muutos tasaisi kunkin työttömyysetuuden saajan käytettävissä olevien tulojen virtaa ajan yli. Se vähentäisi ennakkomaksujen tarvetta, ja näin se selkeyttäisi sovitellun etuuden saantia vähentämällä etuusosoikeuden kaksinkertaista käsittelyä ja mahdollisia ennakkomaksusta johtuvia työttömyysetuuden liikamaksua ja niihin liittyviä takaisinperintätilanteita.

Koska muutos käytännössä tasaa käytettävissä olevien tulojen virtaa ajan yli, sillä ei lähtökohdaisesti ole vaikutusta työttömyysetuuden saajan kokonaistaloudelliseen tilanteeseen. Maksuperusteiseen sovitteluun siirtyminen ei lisää tai vähennä sovittelun työttömyysetuuden määrää, vaan se vaikuttaa siihen, miten palkan kohdentaminen sovittelun työttömyysetuuden maksujaksojen välillä mahdollisesti muuttuu. Kun keskimääräinen sovittelun päivärahan kesto oli ansioturvan ja peruspäivärahan saajilla noin 80 päivää ja työmarkkinatuen saajilla hieman lyhyempi, noin 70 päivää, sovittelun maksuperusteisuus vaikuttaisi yksittäisen työttömyysetuuden saajan kohdalla siihen, missä kohdassa keskimääräistä sovittelun etuuden saannin kestoja tulo sovittelaisiin. Tämän vuoksi, vaikka kaikki sovittelun työttömyysetuuden saajat olisivat ensin työttömänä ja saisivat täyttää työttömyysetuutta ja palaisivat osittaisen työllistymisen jälkeen kokonaan työttömiksi työttömyysetuuden saajiksi, maksuperusteiseen sovitteluun siirtymisellä ei ole yksilön eikä julkisen talouden kannalta taloudellisia vaikutuksia.

Soviteltua työttömyysetuutta koskevista tilastoista ei myöskään ole selvitettävissä, kuinka moni sovittelun työttömyysetuuden saajista on kokonaan työtön osa-aikatyön päätyttyä ja kuinka moni on työllistynyt kokoaikaisesti. Jos kokonaan työtön työttömyysetuuden saaja työllistyy ensin osittain ja palkka maksetaan jälkikäteen, ja tätä seuraa kokoaikainen työ jolloin henkilö siirtyy pois työttömyysetuuden piiristä, maksuperusteisuus tarkoittaisi sitä, että hän saisi kerta-luonteisesti täyden työttömyysetuuden sovittelun etuuden sijaan osittaisen työn alkaessa. Koska sovittelussa päiväraha on 300 euron suojaosa minkä lisäksi ansaittu euro vähentää työttömyysetuutta 0,50 euroa, ero täyden etuuden ja sovittelun etuuden välillä jää useimmissa tapauksissa muutama sataan euroon, kun keskimääräisen täyden etuuden ja keskimääräisen sovittelun etuuden ero on kuukaudessa ansiopäiväraha 474 euroa, peruspäiväraha 359 euroa ja työmarkkinatuessa 316 euroa.

Työttömyysetuuden saajat voivat saada myös yleistä asumistukea. Vuoden 2018 kesäkuussa yleistä asumistukea sai 368 000 ruokakuntaa, joista noin 28 000 ruokakuntaa oli sellaisia, joissa asumistuen määrään vaikuttavina tuloina oli sekä ansiotuloa että työttömyysetuutta. Näistä ruokakunnista ansiopäiväraha oli työttömyysetuutena noin 6 660 ruokakunnalla ja Kelan maksama työttömyysetuus noin 21 590 ruokakunnalla. Ruokakunnista 11 350 sai Kelan maksamaa soviteltua työttömyysetuutta. Vastaavaa tietoa ei ole saatavissa asumistukea saaneista ansiopäivärahan saajista. Asumistuessa ruokakunnan tuloina otetaan huomioon kolmen kuukauden jatkuvat tulot tai, jos tulot vaihtelevat, keskiarvotulo ruokakunnan 12 kuukauden aikana saamista tuloista. Lyhytkestoista työtä tekeville henkilöillä tulot usein vaihtelevat, jolloin asumistuessa huomioon otettavat tulot arvioidaan keskiarvotulona. Koska keskiarvotulossa tulot huomioidaan pitkältä aikaväliltä, maksuperusteiseen sovitteluun siirtymisellä ei ole merkittävää vaikutusta asumistuen saantiin.

Asumistuen lisäksi erityisesti peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavilla toimeentulotuki voi täydentää taloudellista turvaa. Toimeentulotuen osalta arvio on, että muutos saattaisi vähentää toimeentulotuen tarvetta erityisesti ajankohtana, jona työ alkaa, ja jossa palkkatietojen odottaminen voi johtaa sovittelun työttömyysetuuden maksuviipeeseen.

## **4.2 Taloudelliset vaikutukset**

TEM työnvälitystilaston perusteella vuonna 2017 päättyneistä alle 12 kuukautta kestäneistä työttömyysjaksoista noin 40–45 % päättyi työllistymiseen avoimille työmarkkinoille<sup>5</sup>. 12 kuukauden työttömyyden jälkeen avoimille työmarkkinoille työllistymisen osuus laski selvästi.

---

<sup>5</sup> Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

Kaikista vuoden aikana päättyneistä työttömyysjaksoista 40 % päättyi työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Muutoksen teoreettinen taloudellinen enimmäisvaikutus perustuu tilanteeseen, jossa myös osa-aikaisten työsuhteiden alkavuus olisi 40 % vuoden aikana, ja kaikissa näin syntyneissä työsuhteissa palkka maksettaisiin vasta työntekokuukautta seuraavan kuukauden aikana taikka myöhemmin. Jos tässä tilanteessa kaikille näin osa-aikaisesti työllistyneille maksettaisiin kertaluonteisesti täysi etuus työn alkamiskuukaudelta ja jos kukaan heistä ei osittaisen työllistymisen päätyttyä jäisi kokonaan työttömäksi (eli eivät palaisi täyden työttömyysetuuden saajaksi, jolloin viimeistä palkkaerää ei voitaisi sovitella), etuusmenon kasvu perustuisi keskimääräisen täyden päivärahan ja keskimääräisen sovitellun päivärahan erotukseen. Tässä tilanteessa työttömyysturvamenot lisääntyisivät 28,3 miljoonalla eurolla, kun keskimääräisen täyden etuuden ja keskimääräisen sovitellun etuuden ero on kuukaudessa ansiopäivärahassa 474 euroa, peruspäivärahassa 359 euroa ja työmarkkinatuessa 316 euroa. Tällöin valtion menot lisääntyisivät 19,4 miljoonalla eurolla, työttömyyskassojen menot 1 miljoonalla eurolla ja työttömyysvakuutusrahaston menot 7,8 miljoonalla eurolla. Lisäksi työttömyysvakuutusrahaston eläkemaksut ETK:lle lisääntyisivät 12,1 miljoonalla eurolla.

Tämän arvion perusteena olevia olosuhteita on kuitenkin pidettävä epätodennäköisinä ensinnäkin siksi, että palkanmaksua tapahtuu tosiasiallisesti myös työntekokuukauden aikana ja toiseksi siksi, että on epätodennäköistä, että kaikki osa-aikatyöhön työllistyvät työttömyysetuuden saajat siirtyisivät pois etuudensaajien joukosta niin, että viimeinen palkkaerä jäisi sovittelematta. Tämä jälkimmäinen seikka edellyttäisi käytännössä sitä, että 100 prosenttia osa-aikaisesti työllistyneistä työllistyisi kokoaikatyöhön.

TEM vuoden 2017 työnvälitystilaston perusteella vuoden aikana TE-toimistoihin avoimiksi ilmoitetuista työpaikoista (627 089 kappaletta) 64 % oli säännöllisiä kokopäivätyöpaikkoja, 13 % kaksitai kolmivuorotyöpaikkoja, 15 % osapäivätyöpaikkoja ja 8 % muita osa-aikatyöpaikkoja, joita ei tehdä kaikkina viikon työpäivinä. Avoimista työpaikoista 51 % oli tarkoitettu yli vuoden kestäviksi, 30 % yli 3 kuukautta mutta alle vuoden kestäviksi, 18 % oli väliaikaisia (alle 3 kuukautta mutta yli 10 vuorokautta kestäviä) ja 2 % oli tilapäisiä (kesto alle 11 vuorokautta).

Jos edellä mainitut tilastot korreloivat työsuhteiden kestojen kanssa, voidaan olettaa, että edellä mainituista osa-aikaisesti työllistyneistä noin 51 % työllistyisi pitkäaikaisesti osa-aikatyöhön. Tällöin jolloin kertaluonteinen keskimääräisen täyden päivärahan ja keskimääräisen sovitellun päivärahan erotus lisäisi työttömyysturvamenoa osa-aikatyön alkaessa ja viimeisen palkkaerän sovitteleminen vähentäisi työttömyysturvamenoa tulevaisuudessa, tarkemmin määrittelemättömänä ajankohtana. Tällöin työttömyysturvamenot lisääntyisivät 14,3 miljoonalla eurolla. Tässä vaihtoehdossa valtion menot lisääntyisivät 9,9 miljoonalla eurolla, työttömyyskassojen menot 0,5 miljoonalla eurolla ja työttömyysvakuutusrahaston menot 4,0 miljoonalla eurolla. Lisäksi työttömyysvakuutusrahaston eläkemaksut ETK:lle lisääntyisivät 2,2 miljoonalla eurolla. Taloudellisia vaikutuksia ei syntyisi niistä 49 % työsuhteista, joilla työsuhteen kesto olisi muu kuin jatkuva.

Säästöä työttömyysturvamenoihin oletetaan syntyvän siitä, että sovitellun työttömyysetuuden maksamisen ilman viivettä vähentäisi pelkoa toimeentulon vaarantumisesta mistä seuraisi lisääntyvä halukkuus sekä lyhyt- että pitkäaikaisen osa-aikaisen tai kokoaikaisen työn vastaanottamiseen. Jos nykyistä useampi kokonaan työtön siirtyisi sovitellun etuuden piiriin tai peräti työllistyisi kokonaan muutoksen ansiosta, työttömyysturvamenot alenisivat. Samalla alenisivat myös yleisen asumistuen ja toimeentulotuen menot.

Esityksessä ehdotettu voimaantulosäännös johtaa siihen, että etuuden maksajat soveltaisivat voimaantulon jälkeen kahta eri sovitteluperustetta palkkatulon sovittelun osalta: ansaintaperusteista sovittelua niiden henkilöiden kohdalla, joiden osa-aikatyö on alkanut ennen lain voimaantuloa ja maksuperusteista voimaantulon jälkeen alkavan osa-aikatyön ja lyhytkestoisien koko-aikatyön kohdalla. Tämä on taloudellisten vaikutusten osalta neutraali vaihtoehto. Jos voimaantulosäännöksen perusteella muutosta sovellettaisiin 1.1.2019 alkaen tuloon, joka perustuu voimaantulon jälkeen tehtyyn työhön, edellä kuvatut etuusmenoa kasvattavat vaikutukset toteutuisivat heti tammikuussa 2019.

### **4.3 Vaikutukset viranomaisiin**

Muutoksella odotetaan olevan vaikutusta ennen kaikkea Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen mutta jossakin määrin myös TE-toimistojen toimintaan.

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen kannalta muutos oletettavasti helpottaa soviteltua työttömyysetuutta koskevaa neuvontaa, sillä sovittelun maksuperusteisuuden oletetaan olevan etuuden saajan kannalta ansaintaperustetta selkeämpi ja odotetumpi sovittelun peruste. Muutos vähentää myös työtä, joka liittyy pyyntöihin täydentää hakemusasiakirjoja käsittelyä varten tarvittavilla palkkatiedoilla. Muutos myös edistää tulorekisterin käytettävyyttä sovitellun työttömyysetuuden maksamisessa. Tämän voidaan arvioida tukevan ja nopeuttavan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen tekemää soviteltua etuutta koskevaa hakemuskäsittelyä ja edistävän käsittelyprosessin uudistamista digitalisaatiota hyödyntäen.

Maksuperusteiseen sovitteluun siirtyminen vähentää työttömyysetuuden ennakkomaksumenetelyn tarvetta ja näin vähentää Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen näihin tilanteisiin liittyvää työmäärää. Vähentämällä sovitellun työttömyysetuuden maksuviipeitä muutos voi myös vähentää toimeentulotuen tarvetta, mikä vähentäisi Kansaneläkelaitoksen perustoimeentulotuen maksamiseen liittyvää työmäärää.

Ansaintaperusteisesta sovittelusta seuraa ajoittain sekä tahallisuudesta että myös tietämättömyydestä johtuvaa tulojen jälkikäteistä ilmoittamista. Näitä tilanteita syntyy, jos palkkaa ei ole maksettu siihen mennessä kuin työttömyysetuutta koskevan hakemuksen voi lähettää Kansaneläkelaitokseen tai työttömyyskassalle. Jos etuuden hakija ei hakemuksessaan ilmoita työtunteja, etuuden maksaja ei voi tunnistaa hakemusta soviteltua etuutta koskevaksi. Etuus saatetaankin maksaa täytenä, hakijan todellisen tilanteen vastaisesti. Näin ansaintaperusteinen sovittelu voi vaikuttaa tietämättömyydestä johtuvien hakuvirheiden, vilpillisen etuuden hakemisen ja takaisinperintätilanteiden määrään. Myös virheelliseksi osoittautuvalla palkka-arviolla tehty ennakkomaksu johtaa etuus oikeuden uudelleen käsittelyyn ja takaisinperintätoimenpiteisiin. Maksuperusteinen sovittelu oletettavasti vähentää myöhästyneitä tuloilmoituksia ja takaisinperintätilanteita ja näin vähentää etuuden maksajien työmäärää. Lisäksi muutoksenhakutilanteiden voidaan odottaa jossakin määrin vähentyvän, kun maksuperusteinen sovittelu tapahtuu sellaisten tulojen perusteella, jotka hakija on jo saanut käyttöönsä, ja joiden sovittelu voi tästä johtuen olla hakijan kannalta hyväksyttävämpää kuin tulevaisuudessa saatavien tulojen sovittelu on.

Vaikka työttömyysetuuden sovittelu olisi maksuperusteinen, Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat seuraisivat edelleen työttömyyspäivärahan saannin edellytyksenä olevaa työssäoloehtoaa niin, että työtunnit kohdennettaisiin edelleen niille kalenteriviikoille, joiden aikana työtunnit on tehty. Palkkatieto tallennettaisiin työssäoloehtoaa kerryttävälle kalenteriviikoille, kun palkkatieto on käytettävissä. Menettely ei normaalitilanteessa hidastaisi etuuskäsittelyä, mutta se lisännee hieman Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen työmäärää työssäoloehdon seurannassa. Lisätyötä syntyy myös tilanteissa, jossa työssäoloehto täyttyy kesken sen työttömyysetuuden

hakujakson, jolta etuus työtunneista huolimatta palkan maksupäivän vuoksi maksettaisiin täytenä. Näissä tilanteissa palkkatieto tulisi saada käyttöön työssäoloehdosta seuraavan palkanmäärittelyn ja ansiopäivärahan suuruuden uudelleen laskennan vuoksi jo ennen palkan maksupäivää. Tästä aiheutuu lisätietopyyntöjä työttömyysetuuden hakijalle taikka työnantajalle. Kun palkanmäärittelyä ei voimassa olevan lain mukaan tehdä aina kun työssäoloehto täyttyy, näiden tapausten määrää ei ole mahdollista arvioida etukäteen.

Maksuperusteinen sovittelu voi jossakin määrin vaikuttaa niin kutsutun omavastuupäivän toteutetun aktiivimallin seurannasta syntyvään työmäärään, sillä täytettäessä mallin mukaisia edellytyksiä palkkatyössä huomioon otetaan paitsi tehtyjen työtuntien määrä myös työstä ansaittu palkka<sup>6</sup>. Nykyisen ansaintaperusteisen sovittelun aikana palkkatieto edellytetään ennen kuin soviteltu etuus maksetaan, joten se on käytettävissä myös aktiivimallin seurantaan varten. Jatkossa palkkatieto saataisiin vasta palkan maksupäivän mukaisen jakson hakemuksen käsittelyyn. Koska nämä jaksot lienevät useimmiten toisiaan välittömästi seuraavia, aktiivimallin seurantaan ei odoteta aiheutuvan merkittävää työmäärän lisäystä.

Esityksessä ehdotettu voimaantulosäännös johtaa siihen, että etuuden maksajat soveltaisivat jatkossa kahta erilaista sovitteluperustetta palkkatuloa sovitellessaan: ansaintaperusteista sovitte-  
lua niiden henkilöiden kohdalla, joiden osa-aikatyö on alkanut ennen lain voimaantuloa ja maksuperusteista voimaantulon jälkeen alkavan osa-aikatyön ja lyhytkestoisen kokoaikatyön kohdalla. Muutos sovitteluperusteesta tapahtuisi vasta kun aiempi työ päättyy ja uusi työsuhte alkaa. Tästä aiheutuu hallinnollista työtä työttömyysetuuksien maksajille.

Vaikka työttömyysetuuden maksajat ovat toimivaltainen taho neuvomaan soviteltua työttömyysetuutta koskevissa kysymyksissä, ja välitön palvelun tarvetta koskeva vaikutus kohdistuu-  
kin Kansaneläkelaitokseen ja työttömyyskassoihin, osittaisen työllistymisen vaikutuksia koske-  
via neuvontatilanteita on myös TE-toimistoissa. Säännösten selkeyttäminen ja maksuviipeiden vähentäminen vähentänee neuvontatilanteita myös TE-toimistoissa.

Kansaneläkelaitos on jo huomionnut omien tietojärjestelmiensä kehittämisessä tulorekisterin käyttönoton. Työttömyyskassat alkavat käyttää tulorekisteriä vasta vuonna 2020. Esityksellä on vaikutus Kansaneläkelaitoksen tekemään kehittämistyöhön, mutta vaikutuksen arvioidaan olevan vähäinen.

## **5 Asian valmistelu**

Esitys on valmisteltu yhteistyössä keskeisten työmarkkinakeskusjärjestöjen ja Suomen Yrittäjät ry:n kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun. Esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta:

## **6 Riippuvuus muista esityksistä**

Esitys liittyy vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

---

<sup>6</sup> Jotta palkkatyö kerryttää aktiivimallin ehtoja, työstä maksetun palkan on oltava työehtosopimuksen mukainen, tai, jos alalla ei ole työehtosopimusta, sen tulee olla työttömyysturvalaissa säädettyä palkkarajaa vastaava.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### 1 Lakiehdotuksen perustelut

#### 4 luku Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

**1 §.** *Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen.* Pykälässä säädetään tilanteista, joissa oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen voi syntyä. Momentin 1 kohtaa muutettaisiin niin, että oikeus soviteltuun etuuteen perustuisi siihen, että työnhakija saa tuloa osa-aikaisesta työstä, kun nykyisin oikeus perustuu siihen, että henkilö tekee osa-aikaista työtä. Muutoksesta, jonka mukaan oikeus perustuu tulon saantiin seuraa, että palkkatulo voidaan sovitella siinä työttömyysetuuden hajakaksossa, jonka aikana palkka maksetaan, vaikka kyseisessä jaksossa ei olisikaan työtunteja taikka muuta voimassa olevassa laissa tarkoitettua niin kutsuttua sovitelluperustetta. Vastaava muutos tehtäisiin momentin 3 kohtaan.

Esitys ei koskisi lomautustilanteita. Näin ollen palkkatulon sovitteleu perustuisi ansaintaperiaateeseen ja sitä koskeviin vakiintuneisiin soveltamiskäytäntöihin silloin, jos henkilön päivittäistä työaika on lyhennetty lomautuksen vuoksi (momentin 2 kohta) tai viikoittaista työaika on lyhennetty lomautuksen vuoksi taikka työttömyysetuuden maksaminen perustuu niin kutsuttuun säästeeseen (luvun 1 a §). Näin olisi myös silloin, jos lyhennetylle viikolle lomautettu saisi tässä esityksessä tarkoitettua tuloa osa-aikatyöstä tai lyhytkestoisesta kokoaikatyöstä.

**2 §.** *Sovittelujakso.* Pykälän 1 momentissa säädetään sovitellun työttömyysetuuden määräytymisestä eli siitä, mitkä tulot huomioidaan maksettaessa soviteltua työttömyysetuutta ja myös siitä, miten tulo huomioidaan sovitteijaksossa. Momentin mukaan soviteltu työttömyysetuus määräytyy sovitteijakson työtulon perusteella. Tällä tarkoitetaan palkkatyön kohdalla jaksoa, jonka aikana palkan perusteena oleva työaika (eli todelliset työtunnit mutta myös esimerkiksi vuosiloma-ajan palkan perusteena oleva työaika) on toteutunut. Yritystoiminnan tulo puolestaan voidaan sovitella sen maksuajankohdan mukaisessa sovitteijaksossa.

Esityksessä ehdotetaan, että myös osa-aikatyöstä tai enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä ansaitun työtulon sovitteijassa siirryttäisiin maksuperusteiseen sovitteijaluun. Tässä tarkoituksessa 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että mainituissa kahdessa osittaisen työllistymisen tilanteessa soviteltu työttömyysetuus määräytyisi sovitteijakson aikana työttömyysetuuden saajalle maksetun työtulon perusteella. Koska kokoaikaisesti työllistyvällä ei ole oikeutta sovitteijaluun työttömyysetuuteen, muutos ei koskisi tilannetta, jossa kokoaikatyö alkaa tai jossa kokoaikatyön palkka, kokoaikatyöhön perustuva lomakorvaus taikka lomarahaa tai lomaltapaluuahaa maksettaisiin kokoaikatyön päättymisen jälkeen.

Esityksessä ehdotetaan, että momenttiin lisättäisiin uusi toinen virke, jossa määriteltäisiin sovitteijajakso. Luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun osa-aikatyön ja 3 kohdassa tarkoitettun lyhytkestoisen kokoaikatyön tilanteessa sovitteijajakso olisi se jakso, jonka aikana työtulo maksetaan. Muutos ei koskisi lomautustilanteita (1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 1 a §) taikka säästeen (1 a §) perusteella maksettavia etuuksia, vaikka näiden rinnalla olisi toinen sovitteijalu-peruste. Näissä tilanteissa sovitteijajakso olisi edelleen jakso, jonka aikana palkan perusteena oleva työaika on toteutunut (ansaintaperiaate).

Ansaintaperusteisessa sovitteijaluassa palkkatyön työtulo kohdennetaan työtuntien tekemisen mukaisille sovitteijalujaksoille riippumatta siitä, maksetaanko palkka ansaintakausi kerrallaan tai kerralla esimerkiksi kahden kuukauden ajalta. Näin tehtävä palkan jakaminen koko työskentelyajalle ehkäisee mahdollisuutta saada työttömyysetuus täytenä osalta työskentelyaika, mikä



olisi lopputulos, jos kaikki palkkatulo kohdentuisi yksinomaan palkanmaksun mukaiselle osittaista työtä sisältävälle sovittelujaksolle. Periaatteen tulisi koskea myös maksuperusteista palkan sovittelua.

Esityksessä ehdotetaan, että jos sovittelujakson aikana maksetaan työtuloa pidemmältä ansaintajaksolta kuin kuukaudelta, työtulo jaettaisiin vaikuttamaan yhtä monelle kuukaudelle kuin miltä se on ansaittu. Menettely koskisi paitsi peruspalkkaa, myös lisiä ja muita palkkaeriä, ei kuitenkaan sellaisia eriä, jotka työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n perusteella tulee jaksottaa ja jotka estävät työttömyysetuuden maksamisen jaksotuksen kattamalta ajalta. Palkan jakaminen vaikuttamaan tulevalle ajalle koskisi sellaisia palkkaeriä, joita voidaan pitää sovitteluun vaikuttavalla tavalla taloudellisesti merkittävänä. Esimerkiksi vähäisiä työaikalisiä tämä ei koskisi. Tästä säädettäisiin uudessa 5 momentissa.

Jos tulo jaettaisiin, sovittelu tehtäisiin alkaen siitä työttömyysetuuden hakujaksosta, jonka aikana palkka maksettaisiin etuuden hakijalle. Sovittelu ulottuisi yhtä monelle kuukaudelle kuin on kuukausien määrä, joina työskentely tapahtui. Kohdistaminen riippuisi siitä, hakeeko henkilö etuutta neljän peräkkäisen kalenteriviikon vaiko kuukauden jaksoissa.

Käytännössä, kuukausittain etuutta hakevan kohdalla, jos esimerkiksi palkka maksettaisiin kerralla maaliskuu-toukokuulta ja sen maksupäivä olisi toukokuussa, tulo jaettaisiin vaikuttamaan touko-heinäkuulle sijoittuville sovittelujaksoille. Jos työttömyysetuuden saaja hakisi etuutta neljän kalenteriviikon jaksoissa, esimerkiksi maanantaista 14.5. alkaen, ja kolmen kuukauden palkka maksettaisiin 15.5., palkka jaettaisiin kolmelle kuukaudelle 14.5. alkaen eli ajalle 14.5.—13.8. Menettelyssä ei huomioitaisi, miten palkan ansainta on tosiasiaa tapahtunut, vaan tulo jaettaisiin tasan vaikuttamaan kuukausien lukumäärän mukaan. Säännös muuttaisi myös immateriaalikorvausten sovittelua niin, että sovittelu alkaisi korvauksen maksupäivän mukaisesta kuukaudesta nykyisen maksupäivää seuraavan kuukauden sijasta.

Edellä kuvattu koskisi tilanteita, joissa palkanmaksun keskittäminen yhdelle maksupäivälle ei johtuisi hyötymistarkoituksesta. Jos kuitenkin palkanmaksun ajankohdan ja muiden olosuhteiden perusteella olisi ilmeistä, että järjestelyllä on pyritty välttämään tulon huomioiminen sovittelussa, tulo maksuperiaatteesta poiketen soviteltaisiin ajalla, jolla se on ansaittu. Kyse olisi poikkeuksesta edellä kuvattuun keskitetysti maksetun palkan käsittelyyn sovittelussa. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi aina harkintaa. Myös tästä säädettäisiin uudessa 5 momentissa.

Palkanmaksun olosuhteilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä järjestelyä, jonka ilmeisenä tavoitteena on välttää tulon sovittelu yhteen työttömyysetuuden kanssa. Säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi silloin, jos palkkaa maksetaan kerralla useammalta kuin yhdeltä kuukaudelta, mutta sitä ei voida sovitella momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti koska henkilö on siirtynyt samalla työnantajalla kokoaikatyöhön ja palkan maksupäivä sijoittuu tämän sovitellun työttömyysetuuden estävän kokoaikatyön ajalle. Samoin tässä tarkoitettua suunnitelmallisesta toiminnasta voisi olla kyse esimerkiksi silloin, jos kerralla maksettaisiin palkka useammalta kuin yhdeltä kuukaudelta, ja palkanmaksu on aikana, jolloin henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen esimerkiksi vanhuuseläkkeelle siirtymisen taikka perhevapaan alkamisen vuoksi. Olennaista soveltamisessa olisi se, että palkanmaksujärjestelyllä on vältetty etuuden sovittelu.

Osittain työllistyvällä ei aina ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen. Etuuden saannin voi estää esimerkiksi työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn perusteella asetettu korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite taikka työttömyysturvalain 3 luvussa tarkoitettu rajoitus. Jos tällaisen kauden aikana ansaittu tulo soviteltaisiin maksuperusteisesti, muutos heikentäisi etuudensaajien tilannetta nykytilaan verrattuna. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että sovittelujakson aikana maksettua työtuloa ei sovitella, jos se perustuu osa-aikatyöhön tai enintään

2 viikkoa kestäväan kokoaikatyöhön ja tulo on ansaittu aikana jolta työttömyysetuutta ei edellä mainituista syistä johtuen makseta. Tästä säädettäisiin uudessa 6 momentissa.

**3 §. Rajoitukset.** Pykälän 1 momentissa säädetään, miten työaika vaikuttaa oikeuteen saada soviteltua työttömyysetuutta silloin, kun kyse ei ole pidempikestoisesta kokoaikatyöstä.

Voimassa olevaa säännöstä sovellettaessa toteutunut työaika, johon palkka perustuu, vaikuttaa jaksolla jona työtunnit on tehty. Kun myös työtulo sovitellaan ansaintaperiaatteen mukaisesti jaksolla, jona työtunnit on tehty, työaika ja palkka vaikuttavat aina saman sovittelujakson oikeuteen saada etuutta.

Jos työajan vaikutus oikeuteen saada soviteltua etuutta jätettäisiin ennalleen, yksi työskentely voisi johtaa työttömyysetuuden epäämiseen kahdelta sovittelujaksolta: ensin jaksolta, jonka aikana työ on tehty ja tämän jälkeen jaksolta, jonka aikana palkka maksetaan. Maksuperusteisen sovittelun vuoksi myös siitä, millä jaksolla työaika vaikuttaa, tulee säätää uudelleen.

Esityksessä ehdotetaan, että osa-aikatyön ja enintään kaksi viikkoa kestäväan kokoaikatyön (joita voi olla useita neljän peräkkäisen kalenteriviikon taikka kuukauden jakson aikana) työaika vaikuttaisi oikeuteen saada soviteltua työttömyysetuutta sovittelujaksona, jonka aikana kyseisestä työstä ansaittu palkka maksetaan. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos työttömyysetuuden saaja tekee työtunteja huhtikuussa, tunnit edelleen ilmoitettaisiin huhtikuun hakemuksessa. Jos palkka maksetaan huhtikuussa, sekä työaika että palkka vaikuttavat soviteltuun työttömyysetuuteen, joka maksetaan huhtikuulta. Jos palkka maksetaan toukokuussa, työttömyysetuuden maksaja tutkii sekä palkan määrän että sen perusteena olevan työajan vaikutuksen vasta kun työttömyysetuuden saajalle maksetaan soviteltua työttömyysetuutta toukokuulta. Huhtikuun etuus maksettaisiin täytenä, jollei sen aikana ole muuta soviteltavaa tuloa.

Muutoksen myötä, jos palkan perusteena oleva työaika eli esimerkiksi esimerkiksi huhtikuussa tehtyjen työtuntien määrä on enemmän kuin 80 prosenttia kyseisen työtehtävän kokoaikaisesta työajasta, etuutta ei maksettaisi toukokuulta. Tällöin palkan määrällä ei ole merkitystä. Jos työaika on enintään 80 prosenttia kyseisen työtehtävän kokoaikaisesta työajasta, oikeus toukokuulta maksettavaan soviteltuun työttömyysetuuteen ratkaistaan toukokuussa maksetun palkan määrän perusteella.

Nykytilassa, maksettaessa soviteltua etuutta kuukauden jaksolta, toteutunutta työaika verrataan kuukauden todellisten arkipäivien perusteella laskettuun kokoaikatyön työaikaan. Kun työaika siirrettäisiin vaikuttamaan palkanmaksukuukaudelle, sen ja työntekokuukauden arkipäivien määrä voi erota toisistaan. Jotta tämä ero ei jatkossa vaikuttaisi hakijan oikeuteen saada soviteltua työttömyysetuutta, esityksessä ehdotetaan, että työaikavertailussa kuukauteen katsottaisiin aina sisältyvän 21,5 arkipäivää. Tästä säädettäisiin pykälään lisättävässä uudessa 4 momentissa. Muutos ei vaikuttaisi siihen, miten kokoaikatyön työaika lasketaan haettaessa etuutta neljän kalenteriviikon jaksoilta.

## **2 Voimaantulo**

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Sitä sovellettaisiin osa-aikatyöhön ja enintään 2 viikkoa kestävään kokoaikatyöhön, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen.

Työn alkamisella tarkoitettaisiin työnteon tosiasiallista alkamista, tai, jos työntekijälle maksetaan palkkaa jo ajalta ennen ensimmäistä tosiasiallista työtuntia, palkansaannin alkamista.

## **3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys**

## Laki

### työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 1 §:n 1 ja 3 kohta, 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 1 momentti,  
sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 1 §:n 1 ja 3 kohta laissa 1439/2011 sekä 3 §:n 1 momentti laissa 1430/2011, sekä  
*lisätään* 4 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1439/2011, uusi 5 ja 6 momentti ja 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1354/2007 ja 1439/2011, uusi 4 momentti seuraavasti:

#### 4 luku

### Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

#### 1 §

#### *Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen*

Soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus tämän lain 1—3 luvussa säädetyn edellytyksin työnhakijalla:

- 1) joka saa tuloa osa-aikaisesta työstä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen;
- 2) jonka päivittäistä työaika on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa;
- 3) joka saa tuloa enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä; tai
- 4) jolla on tuloa 1 luvun 6 §:n mukaisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

#### 2 §

#### *Sovittelujakso*

Sovitelu työttömyysetuus määräytyy sovitte-lujakson aikana maksetun työtulon perusteella. Sovittelujakso on 1 §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa jakso, jonka aikana työtulo maksetaan ja 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 1 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa jakso, jolle palkan perusteena oleva työaika sijoittuu.

Jos 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa sovitte-lujakson aikana maksetaan työtuloa kuukautta pidemmältä ansaintajaksolta, työtulo jaetaan vaikuttamaan maksukuukaudelle ja yhtä monelle sitä seuraavalle kuukaudelle kuin miten monen kuukauden ajalta työtuloa on kerralla maksettu. Jos palkanmaksun ajankohdan ja muiden olosuhteiden perusteella kuitenkin on ilmeistä, että järjestelyllä on pyritty välttämään tulon huomioiminen sovitte-lussa, tulo sovitellaan ajalla, jolla se on ansaittu.

Sovittelujakson aikana maksettua työtuloa ei sovitella, jos se perustuu 1 §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettuun työhön ja on ansaittu aikana jolta työttömyysetuutta ei makseta 2 a luvussa tarkoitetun korvauksettoman määrääjän tai työssäolovelvoitteen vuoksi taikka 3 luvussa tarkoitetun etuuden saamisen yleisen rajoituksen vuoksi.

### 3 §

#### *Rajoitukset*

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos hänen työaikansa, jonka perusteella palkka maksetaan, 1 §:n 2 kohdassa ja 1 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kalenteriviikon tarkastelujakson aikana tai 1 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovittelujakson aikana ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, vertailu tehdään työaikalain (605/1996) 3 luvussa tarkoitettuun säännölliseen työaikaan.

-----  
Laskettaessa sovittelujakson kokoaikaista työaikaa kuukauteen katsotaan sisältyvän 21,5 maksupäivää.

Helsingissä päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 2018

**Pääministeri**

**Juha Sipilä**

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

## **Laki**

### **työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 1 §:n 1 ja 3 kohta, 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 1 momentti,  
sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 1 §:n 1 ja 3 kohta laissa 1439/2011 sekä 3 §:n 1 momentti laissa 1430/2011, sekä  
*lisätään* 4 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1439/2011, uusi 5 ja 6 momentti ja 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1354/2007 ja 1439/2011, uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

4 luku

4 luku

**Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus**

**Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus**

1 §

1 §

*Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen*

*Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen*

Soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus tämän lain 1—3 luvussa säädetyin edellytyksin työnhakijalla:

Soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus tämän lain 1—3 luvussa säädetyin edellytyksin työnhakijalla:

1) joka tekee osa-aikaista työtä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen;

1) *joka saa tuloa osa-aikaisesta työstä*, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen;

2) jonka päivittäistä työaika on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa;

2) jonka päivittäistä työaika on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai jonka työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa;

3) joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä; tai

3) *joka saa tuloa* enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä; tai

4) jolla on tuloa 1 luvun 6 §:n mukaisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

4) jolla on tuloa 1 luvun 6 §:n mukaisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Sovittelujakso*

*Sovittelujakso*

Soviteltu työttömyysetuus määräytyy sovittelujakson työtulon perusteella.

Soviteltu työttömyysetuus määräytyy sovittelujakson aikana maksetun työtulon perusteella. *Sovittelujakso on 1 §:n 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa jakso, jonka aikana työtulo maksetaan ja 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 1 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa jakso, jolle palkan perusteena oleva työaika sijoittuu.*

---

*Jos 1 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa sovittelujakson aikana maksetaan työtuloa kuukautta pidemmältä ansaintajaksolta, työtulo jaetaan vaikuttamaan maksukuukaudelle ja yhtä monelle sitä seuraavalle kuukaudelle kuin miten monen kuukauden ajalta työtuloa on kerralla maksettu. Jos palkanmaksun ajankohdan ja muiden olosuhteiden perusteella kuitenkin on ilmeistä, että järjestelyllä on pyritty välttämään tulon huomioiminen sovittelussa, tulo soviteellaan ajalla, jolla se on ansaittu.*

*Sovittelujakson aikana maksettua työtuloa ei soviteella, jos se perustuu 1 §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettuun työhön ja on ansaittu aikana jolta työttömyysetuutta ei makseta 2 a luvussa tarkoitetun korvauksettoman määräajan tai työssäolovelvoitteen vuoksi taikka 3 luvussa tarkoitetun etuuden saamisen yleisen rajoituksen vuoksi.*

3 §

3 §

*Rajoitukset*

*Rajoitukset*

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos hänen työaikansa 1 §:n 2 kohdassa ja 1 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kalenteriviikon tarkastelujakson aikana tai 1 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovittelujakson aikana ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, vertailu

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos hänen työaikansa, jonka perusteella palkka maksetaan, 1 §:n 2 kohdassa ja 1 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kalenteriviikon tarkastelujakson aikana tai 1 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovittelujakson aikana ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Jos alalla ei

*Voimassa oleva laki*

tehdään työaikalain (605/1996) 3 luvussa tarkoitettuun säännölliseen työaikaan.

*Ehdotus*

ole työehtosopimusta, vertailu tehdään työaikalain (605/1996) 3 luvussa tarkoitettuun säännölliseen työaikaan.

*Laskettaessa sovittelujakson kokoaikaista työaika kuukauteen katsotaan sisältyvän 21,5 maksupäivää.*